

El pacient nord-americà es recupera

Cinc mesos després dels atacs que paralitzaren els Estats Units, la primera economia mundial s'ha estabilitzat i es prepara per a una nova fase de creixement.

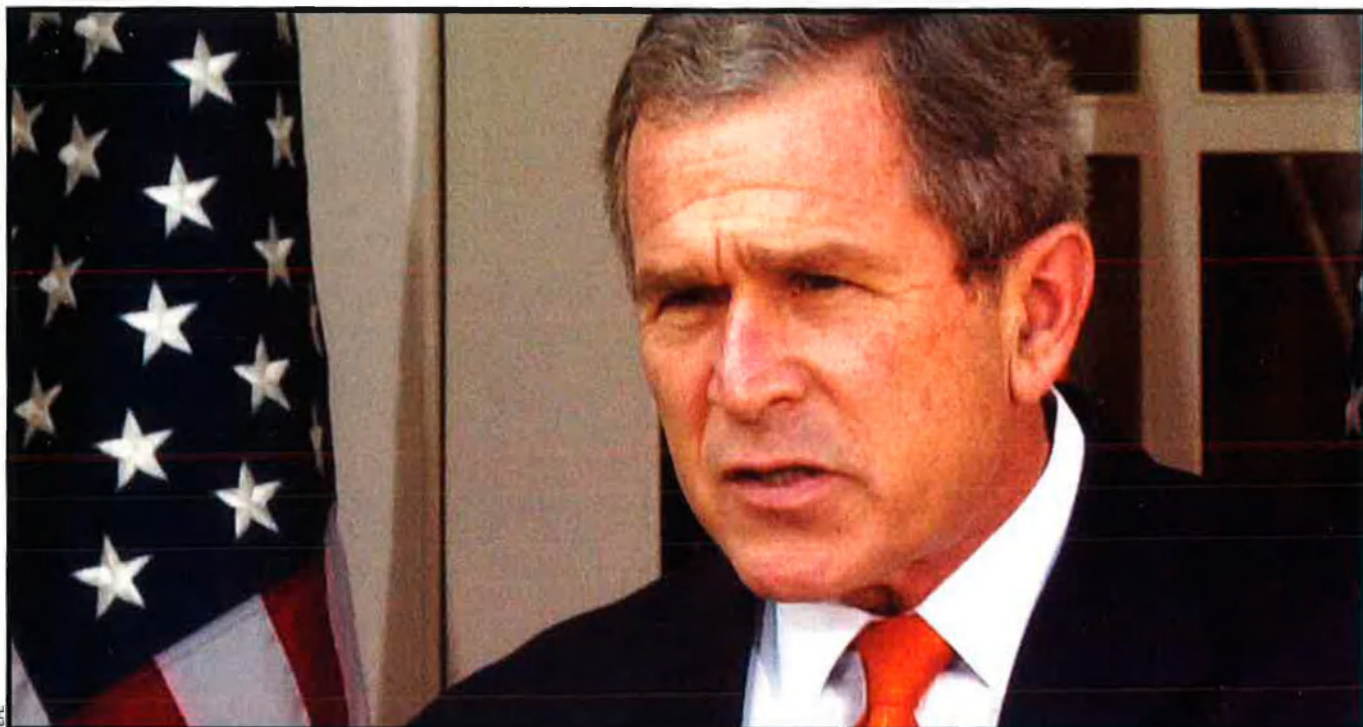
A mitjan novembre de l'any passat l'economia dels EUA semblava destinada a patir una recessió duradora i profunda de conseqüències imprevisibles. Durant l'any i mig precedent s'havia desinflat la bombolla especulativa borsària, havia començat a contraure's la producció industrial i els acomiadaments de treballadors augmentaven davant la ràpida reducció dels beneficis de les empreses. Els atemptats de l'11 de setembre van traumatitzar el país, cosa que va comportar una davallada espectacular del consum, l'autèntic motor de l'economia dels EUA, ja que genera dues-terceres parts del seu PIB. Molts nord-americans decidiren cancel·lar viatges de plaer i posposar compres de cotxes o aparells domèstics. Els avions comercials volaven mig buits i tant als hotels com restaurants hi havia més personal que clients. Diverses grans empreses —especialment les línees aèries— amenaçaven de fer fallida si no rebien subvencions estatals.

Foren setmanes de nervis i temor per a la primera superpotència i economia mundial. Els enviaments de cartes amb àntrax es multiplicaven i un altre atemptat terrorista de gran magnitud semblava imminent. La manca de coordinació i poc encert d'algunes autoritats (recordem que el governador de Califòrnia creà una alarma innecessària amb l'anunci d'un hipotètic atac sobre els ponts de la badia de San Francisco) provocaren el temor i desencís de la població. La resistència aferrissada dels talibans durant les primeres setmanes de la guerra i la mort de 265 persones en estave-

llar-se accidentalment un Airbus a Nova York no contribuïren precisament a crear un clima propici al consum i la inversió. Així doncs, els terroristes de l'11 de setembre semblaven haver destruït l'ingredient més important de la reeixida fórmula que promou el creixement econòmic dels EUA: la confiança en el futur.

Tres mesos després, l'economia dels EUA sembla trobar-se en una línia de clara recuperació. De fet, el PIB va enregistrar un petit creixement —del 0,2%— en el quart trimestre del 2001 després d'experimentar una contracció de l'1,3% el trimestre anterior. Els índexs borsaris més importants —Dow Jones i NASDAQ— han recuperat una mica de terreny respecte als mínims posteriors a l'11 de setembre. A més, la confiança dels consumidors també s'ha refet i s'ha traduït en unes xifres de vendes de Nadal bastant bones. Les onze retallades dels tipus d'interès efectuades per la Reserva Federal des del principi del 2001 han encoratjat molts nord-americans a refinançar les seves hipoteques i permès els concessionaris de cotxes oferir crèdits en molt bones condicions. La desfeta del règim dels talibans a l'Afganistan i l'absència de nous atacs terroristes en territori dels Estats Units també han estat factors decisius en l'estabilització de la situació econòmica.

Intervenció estatal. En lloc de reduir el volum de l'administració pública i limitar la intervenció de l'estat a l'economia —com havia promès durant la campanya electoral— el president Bush ha hagut de recórrer a la despesa públi-

El president nord-americà, George W. Bush, es manté decidit a fer les reduccions dels impostos –s'hi va comprometre en la seva campanya electoral– i per dur-ho a terme haurà d'incrementar la despesa pública. Els demòcrates –que es presenten com a garants del rigor pressupostari– no hi estan gaire d'acord. A hores d'ara, està clar que l'estat de l'economia serà el principal motiu de confrontació electoral.

ca per evitar que els atemptats provoquin una recessió més llarga i profunda. Inicialment, la Casa Blanca aprovà 40.000 milions de dòlars per a tasques de reconstrucció i un paquet de 15.000 milions per salvar les línies aèries. La creació d'un departament federal encarregat de la seguretat interior i la renaixement de la seguretat als aeroports –anteriorment en mans d'empreses privades– també comportaran un creixement de la despesa pública. Davant el manteniment de l'amenaça terrorista, el congrés difícilment rebutjarà l'increment del 14% en el capítol de defensa que demana Bush. Es tracta de l'augment anual més important en el pressupost de defensa des del 1982.

A més, la Casa Blanca i els dirigents del Partit Demòcrata –que gaudeixen d'una lleu majoria al Senat– negocien les condicions d'un paquet d'estímul fiscal per dinamitzar l'economia que podria comportar d'entre 70.000 i 90.000 milions de dòlars de despesa pública addicional en el pressupost d'enguany. Tant el partit Republicà del president Bush com els demòcrates coinci-

deixen en la necessitat d'injectar més despesa a l'economia, però no es posen d'acord sobre les partides on s'ha de destinar la quantitat global. D'altra banda, Bush vol avançar les reduccions d'impostos aprovades l'any passat, una mesura a la qual els demòcrates s'oposen perquè incrementarà substancialment els números vermells del pressupost. De fet, el 2002 es calcula que el dèficit pressupostari ultrapassarà els 100.000 milions de dòlars arran de l'augment de la despesa. Una reducció addicional dels impostos –un dels eixos fonamentals de la proposta electoral de Bush– només ampliarà el forat en les finances estatals. Tanmateix, la batalla per determinar les magnituds del pressupost del 2002 s'emmarca en la pre-campanya electoral que lliuren republicans i demòcrates pel que fa a les eleccions del proper novembre, en què es renova la Cambra de Representants, el Senat i els càrrecs de governadors de diversos estats. Els demòcrates es presenten com a garants del rigor pressupostari i atribueixen a l'any de gestió de Bush que el pressupost hagi passat de superàvit a dè-

ficit. Els republicans, per la seva banda, argumenten que la desacceleració econòmica l'heretà –i no pas provocà– Bush i s'agregà a causa dels atemptats. En qualsevol cas, el consens entre els dos partits sobre la continuació de la campanya militar a l'exterior convertirà l'estat de l'economia en el principal motiu de confrontació electoral.

Aparent recuperació. Durant el darrer mes s'han multiplicat els símptomes d'una represa de l'activitat econòmica als EUA. L'índex que mesura el sector manufacturer assolí els 48 punts –una lectura per sota de 50 indica contracció– al desembre, una millora respecte els 44 enregistrats al novembre. Les demandes setmanals per al subsidi d'atur, un altre indicador molt observat, han mostrat un descens gradual al mes de gener. I la construcció de nous habitatges també s'apujà.

Tanmateix, és massa aviat per declarar victòria sobre la recessió. La taxa d'atur ha passat del 3,9 al 5,8% en poc més d'un any i s'han perdut un milió de llocs de treball. Encara que aquest nivell d'a-

La recent fallida d'Enron ha fet palès el gran risc que suposa invertir en les accions de l'empresa on es treballa, una pràctica corrent als anys noranta

tur és baix des d'un punt de vista històric, no es pot minimitzar l'impacte que tindrà sobre la demanda. D'altra banda, la fortalesa del dòlar –enfront de l'euro

i el ien especialment– i la desacceleració del creixement econòmic a la resta del món entorpeixen les exportacions nord-americanes. Malgrat que han minvat les existències, les empreses encara no posen en marxa fortes inversions després dels excessos dels anys noranta.

I tot i que els més optimistes apunten insistentment a una recuperació imminent de la borsa, l'única certesa és que els resultats presentats per la majoria de grans empreses no són gaire positius.

El consum certament s'ha revifat una mica gràcies a la rebaixa fiscal i a l'efecte dels missatges patriòtics. Però els ciutadans continuen fortament endeutats i no s'han refet de les pèrdues patides a la borsa. La recent fallida de la setena empresa dels Estats Units –Enron– ha fet palès el gran risc que suposa invertir els estalvis i fons de pensions en les accions de l'empresa on es treballa, una pràctica que es va estendre als anys noranta.

La zona de l'euro tancà l'any 2001 amb un creixement del PIB superior al que assoliren els EUA. Però l'alegria dura poc a casa dels pobres. El llançament de l'euro ha estat un èxit, però la moneda única cada vegada s'allunya més de la paritat amb el dòlar. Els mercats financers confien més en les perspectives de l'economia dels EUA que no pas en les d'"Eurolàndia", on les dues grans potències –Alemanya i França– viuran anys electorals i on les llargues reformes estructurals del mercat de treball i del sector energètic ja anunciades no s'acaben de concretar.

Els nord-americans, especialment després de l'11-S, faran bé de no refiar-se'n. Europa, per la seva banda, s'haurà d'espavilar si vol aprofitar l'actual debilitat conjuntural dels EUA per retallar distàncies respecte a la primera potència.

Alexandre Muns

Professor de l'Escola Superior de Comerç Internacional (ESCI)

El 16 de febrer de 1502 Ferran II el Catòlic signava a Sevilla el Privilegi autoritzant i confirmant l'erecció de la Universitat de València. Cinc segles després volem agrair molt efusivament tots els ciutadans que han fet possible la commemoració de la fundació de l'Estudi General de València, des del personal d'administració i serveis, els estudiants i el professorat, des del voluntariat cultural, des del col·lectiu d'amics i antics alumnes, fins les institucions i entitats patrocinadores i col·laboradores.

GRÀCIES A TOT EL MÓN

1499 CINC SEGLES 1999
DE LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA

PATROCINADORS OFICIALS | Bancaixa | Banco Santander Central Hispanoamericano | Caixa Rural València | Caja de Ahorros del Mediterráneo | Conselleria de Cultura, Educació i Ciència de la Generalitat Valenciana

PATROCINADORS ESPECÍFICS | Agencia Espanola de Cooperación Internacional | Ajuntament de València | Apple Computer | Banco Bilbao Vizcaya | Banesto | Diputació Provincial de València | Fundació Canada Blanch | Fundació Universitat-Empresa ADEIT | Iberdrola | Mutua Universal | Silicon Graphics S.A.

ENTITATS COL·LABORADORES | Asociación Cultural Camino de Sant-Yago | Banco de Valencia | BBR Ingeniería de Servicios | Bodegas Salvador Poveda | Caixa Popular | Certex S.L. | Confederación Empresarial Valenciana (C.E.V.) | Dragados y Construcciones | Dranevi (UTE composta per Dragados y Construcciones, Necso i Construcciones Villegas) | Editorial Prensa Valenciana (Levante EMV) | Espai Moma | Fundación AENA | Graficas Vernetta | Iberia | International Business Machines S.A. (IBM) | IIVAM | La Imprenta. Comunicación Gráfica S.L. | Microgestió | NH Hoteles | Publitrade | Punt Mobles | Renfe | Residencia Internacional Erasmus | Residencial Horno San Nicolás | Sociedad General de Autores y Editores | Teatros de la Generalitat Valenciana